

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **L. Y.**, zast. Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Ovinecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2018, č. j. OAM-312/ZA-ZA11-K07-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 27. 2. 2019, č. j. 50 Az 3/2018 - 181,

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 27. 2. 2019, č. j. 50 Az 3/2018 - 181, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 7. 2. 2018, č. j. OAM-312/ZA-ZA11-K07-2016, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátovi se sídlem Ovinecká 78/33, Praha 7, **se nepřiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 31. 3. 2016 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) rozhodlo výše označeným rozhodnutím ze dne 7. 2. 2018, že mu neuděluje mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“) zamítl rozsudkem ze dne 27. 2. 2019. Krajský soud pro nadbytečnost neprovedl důkaz rozhodnutími žalovaného, jimiž mělo být vyhověno žádostem několika čínských žadatelů o azyl. Individuální správní akt nemá moc zákona, není všeobecně závazný a legitimní očekávání může založit pouze taková správní praxe,

kteřá je ustálená, jednotná a dlouhodobá. Příběhy žadatelů o azyl je třeba vždy posuzovat individuálně, takže obdobnost věcí nelze shledat pouze na základě příslušnosti k téže církvi. Ze stejných důvodů soud neprovedl důkaz Zprávou veřejné ochránkyně práv o šetření z vlastní iniciativy ve věci neudělení mezinárodní ochrany ze dne 31. 10. 2018, č. j. KVOP-46235/2018 (dále jen „zpráva VOP“), neboť tato zpráva se nijak netýká specifické situace žalobce a zabývá se obecně nedostatky v dosud zjevně neustálené rozhodovací praxi žalovaného týkající se příslušníků čínských heterodoxních církví.

[3] Krajský soud dále zdůraznil, že o azyl je nutno zásadně žádat v první nejbližší bezpečné zemi, neboť cílem tvůrců norem mezinárodního uprchlického práva nebyla podpora azylové turistiky. Popřením těchto principů je postup některých žadatelů, kteří bez ospravedlnitelných důvodů nežádají o azyl v nejbližších bezpečných zemích, nýbrž letecky cestují tisíce kilometrů do země, kterou si pro podání žádosti o azyl vybrali podobně jako dovolenou v katalogu cestovní kanceláře. Žalobce cestoval 7 000 km, aniž by vysvětlil, proč nepožádal o mezinárodní ochranu např. v bezpečné Jižní Koreji, která je mu geograficky a kulturně nejbližší.

[4] Žalobce požádal o mezinárodní ochranu z důvodu své příslušnosti k Církvi Boha všemohoucího (*Církev Quannengshen*). Ani krajský soud neshledal, že by z ní plynulo splnění podmínek podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Nebyl pronásledován pro uplatňování politických práv, nic takového netvrdil a setkávání tří až pěti osob v soukromém bytě nelze považovat za projev shromažďovacího práva. Tato soukromá setkání souvěrců byla projevem praktikování víry, tedy práva na vyznání, nikoliv veřejně uplatňovaného shromažďovacího práva.

[5] Z pohledu § 12 písm. b) zákona o azylu krajský soud k žalobcově příslušnosti k Církvi Boha všemohoucího uvedl, že i kdyby akceptoval tvrzení, že je jejím příslušníkem a že se její členové v Číně obecně mohou stát terčem negativního jednání ze strany čínských státních orgánů, nebyl by tento závěr pro rozhodnutí o žádosti žalobce sám o sobě zásadní, neboť v rámci správního řízení o žádosti o mezinárodní ochranu se neposuzuje obecná situace konkrétních menšin a jejich postavení v zemi původu žadatele, ale je nutné shledat individuální pronásledování jeho osoby. I kdyby soud uvěřil, že je žalobce skutečně členem Církve Boha všemohoucího, z žádného dostupného relevantního zdroje neplyne, že by byli všichni její členové na celém území Číny nuceni čelit azylově relevantnímu pronásledování. Zpráva Ministerstva vnitra Velké Británie s názvem Čína: Křesťané z března 2016 vychází zcela správně z toho, že pouhá příslušnost k této církvi není bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, ostatně v opačném případě by bylo nutno udělit mezinárodní ochranu několika milionům čínských státních příslušníků. Z tohoto předpokladu ostatně vycházejí i státní orgány jiných vyspělých evropských států, jak plyne z bodu 24 odůvodnění rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) ze dne 19. 10. 2017, ve věci *Y. L. proti Švýcarsku*, stížnost č. 53110/16.

[6] Souhlasil se závěrem žalovaného, že žalobce nebyl v zemi původu z důvodu tvrzené příslušnosti ke konkrétní náboženské skupině nikdy vystaven pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu. Žalobcovo tvrzené zadržení policií a bití na policejní stanici označil za nevěrohodné. I kdyby mu však uvěřil, nemohl by odhlédnout od toho, že sám žalobce uvedl, že jím popsané jednání policistů je i v Číně protiprávní, a proto měl tento protiprávní čin v zemi původu oznámit příslušným orgánům. Jelikož tak neučinil, nevyčerpal všechny reálně dostupné prostředky ochrany. Tuto nečinnost nelze ospravedlnit pouze nedůvěrou ve státní instituce, a proto nemůže s úspěchem tvrdit, že se jednalo o akt státní moci vyvolaný, podporovaný, záměrně trpěný nebo úmyslně nedostatečně potlačovaný. Žalobce tedy neprokázal,

pokračování

že by byl v zemi původu z důvodu tvrzené příslušnosti ke konkrétní náboženské skupině vystaven pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, a nepředložil v tom směru žádná plausibilní tvrzení, neboť jeho výpověď byla nevěrohodná.

[7] Žalobci nikdo nebránil v jeho víře, resp. v jejím vyznávání, ostatně sám uváděl, že jakožto příslušník tzv. domácí církve víru doma praktikoval. Toto sdělení plně koresponduje s veřejně dostupnými informacemi, dle kterých rodina a přátelé mají právo se doma setkávat za účelem modlení, studia Bible apod., a to bez registrace u čínských státních orgánů. Jestliže žalobce skutečně po relativně dlouhou dobu praktikoval ve vlasti svou víru, aniž by přímo proti němu čínské státní orgány zasáhly, není žádný rozumný důvod se domnívat, že by v této činnosti nemohl po návratu do vlasti pokračovat za stejných podmínek.

[8] Žalobci byl bez jakýchkoliv problémů či překážek vydán čínskými státními orgány cestovní pas pro potřeby jeho vycestování z vlasti, a to s biometrickými údaji (včetně otisků prstů a fotografie), šlo tedy o vydání dokladu na jeho pravou totožnost, což svědčí o naprostém nezájmu čínských státních orgánů o jeho osobu, neboť právě v souvislosti s vydáním cestovního dokladu ho mohly nejen zadržet, ale i znemožnit mu opuštění vlasti, a to pouhým nevydáním cestovního dokladu, což se nestalo. Ani při samotném vycestování, které proběhlo oficiální cestou přes mezinárodní letiště, žalobce žádné skutečné problémy neměl a nikdo mu v opuštění vlasti nebránil. Je obecně známo, že čínské státní orgány využívají výjezdní kontroly na letištích k tomu, aby zabránily hledaným osobám v cestách do zahraničí, pokud jim již v minulosti neodmítly vydat cestovní pas.

[9] Krajský soud dále zdůraznil, že žalobce přicestoval do České republiky na základě víza získaného podvodem, neboť uvedl řadu nepravdivých skutečností a předložil padělané, resp. nepravdivé dokumenty. Osoba skutečně prchající před pronásledováním ve své vlasti může k jejímu opuštění sice využít padělaných dokladů či dokumentů, pokud by jinak nemohla z důvodu činnosti nebo nečinnosti orgánů země původu odcestovat do zahraničí. O takový případ se však nyní nejedná, neboť nepravdivé informace a dokumenty nepředložil žalobce čínským úřadům, nýbrž úřadům jiné země, na území České republiky pak rovněž i cizinecké policii na mezinárodním Letišti Václava Havla Praha, kde mohl okamžitě projevit svůj úmysl požádat o azyl a informovat cizineckou policii o tom, že za účelem získání turistického víza uvedl nepravdivé informace. Žalobce to učinil až poté, co byl žalovaným konfrontován s kopií žádosti o udělení víza obsahující řadu informací rozdílných od těch, které poskytl žalovanému v řízení o mezinárodní ochraně. Jen stěží se lze domnívat, že by uvedené skutečnosti sám žalovanému sdělil, nebyl-li by na ně výslovně tázan při předložení příslušných dokumentů. Žalobce nepožádal o mezinárodní ochranu bezprostředně po příletu do Prahy, nýbrž až čtvrtý den po příletu. Podle krajského soudu se ale mohl hned po příletu do České republiky, tj. na letišti, informovat o možnostech podání žádosti o mezinárodní ochranu.

[10] Nedůvodnými shledal krajský soud i námitky týkající se závěru žalovaného o nesplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Pokud by čínské státní orgány žalobce skutečně a reálně pronásledovaly kvůli jeho tvrzené víře či o něj měly sebemenší zájem, nepochybně by mu neumožnily opustit území Čínské lidové republiky. Žalobce má navíc v Číně stále manželku, která je též členkou Církve Boha všemohoucího, a syna, přičemž dosud neuváděl, že by tyto osoby jemu blízké byly čínskými státními orgány pronásledovány. Nelze ani dovodit, že by byl po svém návratu do vlasti zadržen a postížen za podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice. Ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí ze dne 17. 6. 2015, kterou soud doplnil dokazování při jednání, plyne, že čínská legislativa neumožňuje

trestání neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří se do Číny vrátí. Čína nepostihuje ekonomické uprchlíky, přičemž nelze vyloučit, že k omezení základních práv či k případnému zadržení může dojít pouze v případě pravých politicky motivovaných žadatelů a také žadatelů z řad národnostních menšin – hlavně pak Ujgurů. Žalobce ovšem nepatří do žádné z uvedených skupin. Obavy z toho, že mu po návratu do země původu hrozí trest, neboť by se tamní úřady mohly dozvědět, co v azylovém řízení uváděl, nejsou důvodem pro udělení doplňkové ochrany. Na tom nic nemůže změnit obecná zpráva v médiích, že zde skupina 60 čínských státních příslušníků žádá o azyl z náboženských důvodů, když konkrétní údaje ve vztahu k žalobci v takové zprávě uvedeny nebyly. Žalovaný jde dokonce v ochraně žadatelů o azyl tak daleko, že tyto informace v podobě anonymizovaných rozhodnutí neposkytuje ani soudům ve věcech jiných žalobců. Navíc řada článků o předmětné skupině čínských žadatelů v médiích citovala jejich právní zástupce nebo žadatele samotné, kteří například pod upravenou totožností hovořili o svém případu.

[11] Nebyly důvody ani pro udělení humanitárního azylu. Krajský soud se ztotožnil s názorem, že žalobce přicestoval zjevně v rámci organizované skupiny, neboť i další křesťanští žadatelé o udělení mezinárodní ochrany přicházející z Číny přiletěli ve stejném období na turistické vízum, žalobce tyto souvěrce neznal a turistické vízum jim za úplaty zařídil prostředník. Tito souvěrci stejně jako žalobce předtím nikdy neopustili ani asijský kontinent ani Čínu, neovládají žádný cizí jazyk, takže samostatná cesta do České republiky a dokonce až do Zastávky u Brna bez organizace jinou osobou je v jejich případě zcela nereálná.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[12] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Přijatelnost kasační stížnosti opírá o tvrzení, že žalovaný ani krajský soud nerespektovali ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“).

[13] Vytýká krajskému soudu, že nereagoval na některé jeho věcné argumenty obsažené v žalobě a replice a nekriticky přejal veškerou argumentaci žalovaného, byť byla založena na nepodložených domněnkách a spekulacích. Stěžovatel v řízení navrhol několik důkazů: článek Amnesty International ze dne 7. 3. 2018 vypovídající o hrozbě špatného zacházení s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu po návratu do Číny, zprávu VOP, vyhovující rozhodnutí žalovaného ve věci jiných žadatelů o mezinárodní ochranu, rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 10. 2018, č. j. 61 Az 12/2018 - 165, a sdělení Ministerstva zahraničních věcí ze dne 17. 6. 2015. Krajský soud se k nim však postavil negativně a některé přímo odmítl provést. K některým navrhovaným důkazům se nevyjádřil vůbec, u dalších uvedl, že se netýkají případu stěžovatele. Takové odůvodnění je však v řízení o mezinárodní ochraně neakceptovatelné, neboť v něm mají být shromažďovány i informace, které se netýkají přímo konkrétního žadatele o mezinárodní ochranu, ale dokreslují situaci pronásledování křesťanských skupin v jeho zemi původu. Ze zprávy VOP plynulo, že několika žadatelům z této skupiny byl udělen azyl, přičemž odůvodnění těchto pozitivních rozhodnutí obsahovalo pasáže, které se ve stejném znění objevovaly i v rozhodnutích negativních a týkaly se okolností vycestování ze země původu. Stěžovatel chtěl zprávou VOP demonstrovat, že určité skutečnosti, které v jeho případě žalovaný vyzdvihoval na podporu svého závěru o jeho nevěrohodnosti či o neexistenci odůvodněného strachu z pronásledování, byly dány i v případě žadatelů, jimž byl azyl udělen. K tomu zpráva VOP konstatuje, že ani po prostudování všech rozhodnutí se nedá

pokračování

zjistit, z jakého důvodu byla některým žadatelům mezinárodní ochrana udělena a jiným nikoli. Za této situace se krajský soud měl zabývat otázkou, zda rozhodnutí ve věci stěžovatele není výsledkem svévolného postupu.

[14] Stěžovatel je přesvědčen, že jednání, kterému byl v zemi původu vystaven, tedy napadení, mučení, bití a psychické týrání ze strany policistů, odpovídá pojmu pronásledování. Tvzení, že se nejednalo o závažné porušení lidských práv, je v rozporu s judikatorním výkladem tohoto pojmu, vycházejícím z čl. 9 směrnice 2011/95/EU, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Splňoval tedy podmínku odůvodněného strachu z pronásledování. Krajský soud se navíc nijak nevypořádal s otázkou, zda k udělení mezinárodní ochrany nemůže dostačovat již jen skutečnost, že je příslušníkem Církve Boha všemohoucího, neboť uvedená církev je v Číně zakázána a podle čl. 300 čínského trestního zákoníku hrozí za členství v ní trest odnětí svobody na 3 až 7 let. Podle zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA založené ve správním spisu vykonávaly v roce 2016 desetitisíce osob tresty za politické a náboženské přečiny, včetně trestného činu vztahujícího se na kultu podle tohoto ustanovení. Doplnil, že Komunistická strana Číny zahájila komplexní operaci na potlačení Církve Boha všemohoucího, v jejímž rámci bylo v roce 2018 zatčeno napříč třiceti čínskými provinciemi 10 938 příslušníků této církve, 6 653 osob bylo zadrženo, 2 350 zůstává dosud ve vazbě, 525 bylo podrobena mučení nebo nucené indoktrinaci a 354 bylo odsouzeno k odnětí svobody s tresty až na 13 let. V roce 2018 došlo k devatenácti dobře zdokumentovaným případům, kdy členové této církve zemřeli z důvodu pronásledování, jak je zjevné z internetových stránek bitterwinter.org. Zde je zdokumentován i případ příslušnice církve, která neúspěšně žádala o mezinárodní ochranu v Německu a po návratu byla deportována do Pekingu, od té doby je nezvěstná. Sama příslušnost k této církvi ale není v jeho případě jediným důvodem pro podání žádosti o mezinárodní ochranu, neboť sám prožil jednání, která jednotlivě i v souhrnu naplňují definici pojmu pronásledování. Za situace, kdy byl nejen členem, ale působil i jako jakási spojka s větším množstvím kontaktů a do konfliktu s policisty se již dostal, působí závěry krajského soudu a žalovaného o neexistenci odůvodněného strachu z pronásledování zcela absurdně.

[15] Krajský soud ani žalovaný se dále dostatečně nevypořádali s otázkou jeho nevěrohodnosti. Tu nelze dovozovat z toho, že uváděl některé nepravdivé informace při podání žádosti o vízum, kdy předložil nepravé dokumenty obstarané prostředníkem. Okolnosti vyřízení víza totiž nejsou relevantní pro posouzení důvodnosti jeho žádosti o mezinárodní ochranu, jak potvrzuje i zpráva VOP. Z ní plyne, že předložení nepravých dokumentů by bylo relevantní ve vztahu k posouzení věrohodnosti třeba při sporné totožnosti žadatele o mezinárodní ochranu, nebo pokud by šlo o dokumenty prokazující utrpěnou újmu. Stěžovatel však nepravé dokumenty přiložil pouze k žádosti o udělení víza, aby zvýšil svou šanci na jeho získání, což je pochopitelné, neboť při uvedení pravého důvodu návštěvy by mu vízum nebylo uděleno. On sám navíc tyto nepravdivé informace následně přesně identifikoval. K výtce, že měl požádat o mezinárodní ochranu již na Letišti Václava Havla Praha, připomněl, že příjímací středisko v prostorách letiště je primárně určeno pro žadatele o mezinárodní ochranu, kteří na území ČR přicestovali bez platného cestovního dokladu či pobytového oprávnění. Pro ostatní žadatele je příslušné zařízení v Zastávce u Brna, kam se vydal. Ze zprávy VOP plyne, že cizinci nejsou na Letišti Václava Havla Praha dostatečně informováni o možnosti požádat o mezinárodní ochranu. To, že žádost nepodal přímo zde, nemůže mít negativní vliv na posouzení jeho věrohodnosti.

[16] Stejně tak nelze přeceňovat žalovaným zdůrazňovanou skutečnost, že z Číny bez problémů vycestoval, neboť bezproblémovost vycestování není sama o sobě relevantní pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Nepřiléhavý je odkaz žalovaného na rozhodnutí ESLP ve věci *Y. L. proti Švýcarsku*, neboť tam byla stěžovatelka shledána celkově nevěrohodnou, a to i ve vztahu k tvrzené příslušnosti k církvi. Co se týče organizovanosti příjezdu stěžovatele a jeho souvěrců do ČR, ta je založena pouze na ničím nepodložených domněnkách. Navíc není zřejmé, jaký měla faktický vliv na výrok rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany, když jiným členům této údajně organizované skupiny žalovaný azyl udělil.

[17] Oporu ve správním spisu nemá ani závěr žalovaného a krajského soudu, že mu nemůže v případě návratu do Číny hrozit žádné nebezpečí z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu v cizině, ostatně žalovaný si neobstaral žádné informace týkající se špatného zacházení s neúspěšnými žadateli o azyl po návratu do Číny, přestože informace o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti je běžnou součástí podkladů pro vydání rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany. Případ celé skupiny čínských křesťanů byl navíc medializovaný v českých i zahraničních sdělovacích prostředcích.

[18] Z těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby NSS zrušil rozsudek krajského soudu, případně též rozhodnutí žalovaného, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[19] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby byla kasační stížnost odmítnuta pro nepřijatelnost podle § 104a s. ř. s., neboť stěžovatel nijak nekonkretizuje, u kterých jeho vyjádření posoudili žalovaný a krajský soud důvěryhodnost rozporně s judikaturou NSS. Případně navrhuje zamítnutí kasační stížnosti. Dále se domáhá toho, aby NSS nijak nepřihlížel k obsahu zprávy VOP, neboť jde pouze o zprávu o výsledcích šetření a konečná zpráva bude vyhotovena teprve po vyjádření ministra vnitra. Navíc je zpráva jednostranná, neboť veřejná ochránkyně práv zahájila šetření z podnětu skupiny čínských křesťanů, kterým v mnoha svých závěrech nedůvodně nadržuje. Veřejná ochránkyně práv nadto nesmí podle platných předpisů nijak zasahovat do rozhodovací činnosti soudů. S otázkou důsledků stěžovatelovy příslušnosti k Církvi Boha všemohoucího se krajský soud vypořádal, ostatně skutečnost, že sama příslušnost k této církvi není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, plyne i ze zprávy Ministerstva vnitra Velké Británie z března 2016 s názvem *Čína: Křesťané*.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

III. a) Procesní otázky

[20] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[21] Protože se jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se NSS v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly

pokračování

plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[22] Kasační stížnost tedy může být přijatelná mimo jiné v případě zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tak tomu je i v právě projednávané věci, neboť jak bude rozebráno níže, posouzení nedůvěryhodnosti stěžovatele a odůvodněnosti jeho strachu z pronásledování z důvodu náboženství bylo takovými zásadními pochybeními stíženo.

[23] NSS připomíná, že právně i skutkově obdobnou věcí se nedávno zabýval v rozsudku ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, jenž se taktéž týkal příslušníka Církve Boha všemohoucího, jemuž nebyla udělena žádná z forem mezinárodní ochrany a jeho žaloba proti zamítavému rozhodnutí byla následně zamítnuta Krajským soudem v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích. Nyní posuzovaný případ se od tohoto rozhodnutí liší zejména tím, že nyní posuzovaný stěžovatel uváděl konkrétní akt pronásledování, jemuž byl v minulosti vystaven, a dále se liší některými dílčími argumenty použitými v kasační stížnosti (naopak vyjádření žalovaného k ní je takřka doslovně stejné). Ve většině právních otázek jsou ovšem oba případy i jejich posouzení krajským soudem obdobné, proto bude NSS na tento svůj předchozí rozsudek a podrobnou právní argumentaci v něm obsaženou zčásti odkazovat.

III. b) Nepřezkoumatelnost rozsudku

[24] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tímto důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí krajského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

[25] O nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů se jedná zejména tehdy, pokud není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu považoval žalobní námítky za liché či mylné nebo proč nepovažoval právní argumentaci v žalobě za důvodnou (rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS). Oproti tomu pro nesrozumitelnost je rozhodnutí nepřezkoumatelné, pokud postrádá základní zákonné náležitosti, nelze z něj seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, zkoumá-li správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), je-li výrok v rozporu s odůvodněním, neobsahuje-li vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo pokud jeho důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné (rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, č. 244/2004 Sb. NSS). V projednávané věci NSS konstatuje, že je z napadeného rozsudku zřejmé, jakými úvahami se krajský soud řídil a jak zareagoval na jednotlivé žalobní námítky. Stěžovatel ostatně nekonkretizuje, na které konkrétní z jeho žalobních námitek údajně nereagoval.

[26] Stěžovatel naopak jasně konkretizuje, které z důkazů, jejichž provedení navrhl v replice k vyjádření k žalobě ze dne 16. 11. 2018, krajský soud neprovedl, ač je provést měl. Krajskému soudu lze přitakat, že nemusel provést důkazy novinovými články a internetovými zprávami, což přílehavě odůvodnil odkazem na bod 36 rozsudku NSS ze dne 22. 3. 2016,

č. j. 9 Azs 27/2016 - 37, kde NSS konstatoval, „že závažné důvody domnívat se, že ve členském státě dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení, mohou být založeny pouze na důkazních prostředcích určité kvality. Novinové články ji nenaplnují. Krajský soud tedy nepochybil, když je považoval za irrelevantní a navržené důkazy neprovedl.“ Ze stejného důvodu ostatně NSS ani v nynějším řízení nijak nebude zohledňovat nová stěžovatelova skutková tvrzení o konkrétních počtech zatčených členů Církve Boha všemohoucího, která jsou na straně 8 kasační stížnosti nově uvedena a opřena pouze o odkaz na internetovou stránku bitterwinter.org.

[27] Naopak se nelze ztotožnit se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s důkazními návrhy požadujícími provedení důkazu v podobě zprávy VOP, jednoho rozsudku Krajského soudu v Ostravě a dvou specifikovaných rozhodnutí žalovaného, jimiž žadatelům ze skupiny tzv. čínských křesťanů vyhověl. Krajský soud je v bodě 21 svého rozsudku odmítl s tím, že rozhodování o udělení mezinárodní ochrany je přísně individualizované, takže navrhované důkazy jsou nadbytečné. S takovým odůvodněním odmítnutí důkazu se však nelze ztotožnit.

[28] Stěžovatel na straně 19 doplnění žaloby ze dne 26. 3. 2018 zdůvodňoval navržení důkazů v podobě dvou vyhovujících rozhodnutí žalovaného tím, že obsahují v podstatě totožná odůvodnění jako zamítavé rozhodnutí v jeho věci, včetně kritiky žadatelů o azyl za organizovanost jejich příchodu do ČR. Na tuto praxi pak měla upozorňovat i zpráva VOP, jejíž provedení jako důkazu navrhoval žalobce spolu s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě v replice ze dne 16. 11. 2018. Stěžovatelovo tvrzení, že zamítavá a vyhovující rozhodnutí jsou přijata na půdorysu právně a skutkově obdobných případů a že dokonce i odůvodnění zamítavých a vyhovujících rozhodnutí je obdobné, je závažné. Nesměruje však k tomu, že by se u žalovaného již stihla vytvořit ustálená, jednotná a dlouhodobá správní praxe, což krajský soud právem vyvrací v bodě 47 svého rozsudku. Stěžovatel netvrdil, že by mu na základě ustálené, jednotné a dlouhodobé praxe žalovaného vzniklo legitimní očekávání. Upozorňoval pouze na to, že pokud žalovaný rozhodl v menšině případů zcela opačně než v jeho případě, přestože případy byly skutkově a právně obdobné, šlo o nepřipustnou svévoli. K tomu je třeba připomenout, že jednou ze základních povinností správního orgánu, vyjádřenou v § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, je dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly (viz též rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2010, č. j. 1 Afs 50/2009 - 233, bod 24). O tom, zda se žalovaný skutečně dopustil takové svévole, jak ji stěžovatel popisoval v doplnění žaloby, tedy že dospěl k opačným výrokům s obdobným odůvodněním na základě obdobných skutkových a právních situací žadatelů o mezinárodní ochranu, si krajský soud mohl učinit představu právě na základě pozitivních rozhodnutí navrhovaných jako důkaz, popřípadě na základě zprávy VOP, která měla tuto praxi širěji rozebírat. Takové důkazy byly tedy skutečně potřebné pro komplexní posouzení příslušného žalobního bodu týkajícího se svévolných rozdílů v rozhodování žalovaného a krajský soud jejich provedení neměl paušálně odmítnout pouze s poukazem na individuálnost posuzování každé žádosti o mezinárodní ochranu.

[29] Krajský soud provedení těchto důkazů odmítl, což v bodě 46 odůvodnil tím, že „nebylo žalobcem tvrzeno, že jeho příběh je totožný s azylovým příběhem dalších žadatelů - čínských státních příslušníků. Za těchto okolností soud nedoplnil dokazování žalobcem přesně neoznačenými rozhodnutími žalovaného, neboť s ohledem na zmíněnou odlišnost jednotlivých azylových příběhů by nemohlo dokazování předmětným rozhodnutím nic relevantního pro tuto specifickou věc přinést. Nadto žalobce soudu nepředložil písemný soubhlas účastníků azylových řízení s užitím informací jich se týkajících ve veřejném soudním řízení.“ Není zjevné,

pokračování

z čeho – kromě přání samotného žalovaného – by vyplývalo, že by krajský soud mohl provést jiná rozhodnutí žalovaného jako důkaz teprve poté, co by žalobce dodal písemný souhlas ostatních účastníků azylových řízení. Krajský soud však, jak je patrné z úvodu citované pasáže jeho rozsudku, posunul smysl stěžovatelových tvrzení, protože stěžovatel na konci strany 19 doplnění žaloby výslovně uvedl, že ti žadatelé, kterým bylo vyhověno, podali žádost o mezinárodní ochranu z obdobných důvodů a v rozhodnutích v jejich případech „se vyskytují tytéž kritické pasáže odůvodnění, jakým je odůvodněno i neudělení mezinárodní ochrany.“ Netvrdil tedy, že jsou žádosti ostatních žadatelů stejné jako jeho, ale že jsou obdobné a že některé části odůvodnění žalovaného jsou stejné; liší se překvapivě výrok žalovaného.

[30] Svým odmítnutím provedení těchto navrhovaných důkazů se tak krajský soud dopustil jiné vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť porušil povinnost přesvědčivě odůvodnit, proč se je rozhodl neprovést. Tato povinnost byla rozebrána např. v nálezu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/99: „[Z]ákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývajícím z Listiny (čl. 36 odst. 1) nutno rozumět tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny) a k věci samé, ale také označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - **pokud jim nevyhoví – ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl** (§ 157 odst. 2 o. s. ř.); jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží tak svoje rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami, vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny.“ (zvýraznil NSS)

[31] Už vůbec pak nebylo namístě, aby krajský soud v bodě 55 rozsudku chválil žalovaného za to, že v jiných řízeních před krajskými soudy nedodrží svou zákonnou povinnost poskytnout soudu na pokyn předsedy senátu požadované listiny jako důkaz podle § 129 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů: „Žalovaný jde dokonce v ochraně žadatelů o azyl tak daleko, že tyto informace v podobě anonymizovaných rozhodnutí neposkytuje dokonce ani soudům ve věcech jiných žalobců.“

[32] Co se týče tvrzení žalovaného ve vyjádření ke kasační stížnosti, že ke zprávě VOP soudy beztak nemohou přihlížet, je možno se obecně ztotožnit s jeho východiskem, že podle § 1 odst. 9 zák. č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, se působnost ochránce nevztahuje mimo jiné na soudy, s výjimkou správy státního zastupitelství a státní správy soudů. Žalovaný má tedy pravdu, že veřejný ochránce práv nemůže ve vztahu k rozhodovací činnosti soudů uplatňovat svou působnost. To však nic nemění na tom, že NSS může zprávy a stanoviska veřejného ochránce práv zohlednit, což činí zcela běžně (viz např. rozsudek NSS ze dne ze dne 23. 1. 2008, č. j. 2 Afs 107/2007 - 168, č. 1545/2008 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 30. 11. 2015, č. j. 6 As 213/2015 - 14, č. 3371/2016 Sb. NSS, bod 10, a další). Soudy jistě nejsou závěry těchto zpráv nijak vázány (stejně jako nejsou vázány např. závěry zpráv Ministerstva vnitra Velké Británie, které jsou součástí správního spisu, a k nimž má soud naopak podle žalovaného přihlídnout při posouzení otázky, že samotná příslušnost k Církvi Boha všemohoucího není bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany). V nyní posuzovaném případě nicméně byla zpráva VOP jednou z možností, jak by si mohl krajský soud učinit představu o tom, zda žalovaný nerozhoduje v obdobných případech různě, jak bylo vyloženo výše.

III. c) Odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství

[33] Stěžovatel namítal, že u něj byl dán odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. NSS se otázkou odůvodněných obav z pronásledování v Čínské lidové republice z důvodu členství v Církvi Boha všemohoucího podrobně zabýval v části III. b) rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, na nějž v pro stručnost odkazuje a kde se vypořádal i se standardem přiměřené pravděpodobnosti budoucího pronásledování, který v nynějším případě aplikoval krajský soud, s hrozbou trestního stíhání z důvodu členství v této církvi, s judikaturou ESLP v podobě jeho rozhodnutí ve věci *Y. L. proti Švýcarsku* a s rozsudky Soudního dvora EU, konkrétně s rozsudkem jeho velkého senátu ve spojených věcech *C-71/11 a C-99/11, Spolková republika Německo proti Y a Z* ze dne 5. 9. 2012, a s rozsudkem ve spojených věcech *Minister voor Immigratie en Asiel proti X (C 199/12), Y (C 200/12), a Z proti Minister voor Immigratie en Asiel (C 201/12)* ze dne 7. 11. 2013. Dospěl zde k závěru, že se žalovaný měl nejprve jednoznačně vyjádřit k otázce, zda stěžovatele pokládá za příslušníka Církve Boha všemohoucího. Poté měl zvážit i možnost, zda již z důvodu svého členství v této církvi nebylo „přiměřeně pravděpodobné“, že takovému pronásledování vystaven bude. Zdůraznil, že samotná skutečnost, že by se takovému pronásledování mohl člen této církve vyhnout tím, že se mu pomocí tajných obřadů podaří příslušnost k církvi utajit před státními orgány země původu, nedostačuje pohledem judikatury Soudního dvora EU k závěru, že oprávněný strach z pronásledování neměl.

[34] Tyto základní závěry jsou přenositelné i na nyní posuzovanou věc a jejich pohledem je třeba odmítnout zejména tvrzení krajského soudu z bodu 39 jeho rozsudku, že o pronásledování jít nemohlo, pokud stěžovateli nikdo nebránil v jeho víře, resp. v jejím vyznávání doma. Krajský soud zde uvedl, že z veřejně dostupných informací plyne, že rodina a přátelé mají právo se doma setkávat za účelem modlení, studia Bible apod., a to bez registrace u čínských státních orgánů. Poukázal na zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o náboženské svobodě v Číně za rok 2016, dostupnou na internetu a zmiňující oficiální stanovisko čínské Státní správy náboženských záležitostí - *State Administration for Religious Affairs - SARA*. K tomu je třeba připomenout, že totéž plyne i ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o náboženské svobodě v Číně za rok 2015, která je součástí správního spisu žalovaného na stranách 150 – 159. Zde je konkrétně uvedeno: „*SARA od roku 2005 prohlašuje prostřednictvím zásady vyvěšené na jejích internetových stránkách, že rodina a přátelé mají právo scházet se doma za účelem konání náboženských obřadů, včetně modlitby a studia bible, aniž by se zaregistrovali u státu.*“ Jinak řečeno, krajský soud čerpal svou představu o realizaci náboženské svobody v Číně z prohlášení Státní správy náboženských záležitostí - SARA, tedy státního orgánu samotné Čínské lidové republiky, což je přinejmenším překvapující. Pokud stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu kvůli obavám z pronásledování ze strany čínských orgánů z důvodu náboženství, nelze jeho obavy z povahy věci vyvrátit citací prohlášení čínského státního orgánu prohlašujícího, že domácí náboženské obřady jsou povolené. Krajský soud navíc nijak nezmínil, že zbytek zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o náboženské svobodě v Číně (NSS vychází ze zprávy za rok 2015, která je součástí správního spisu) je naplněn popisováním toho, jak právě čínské státní orgány porušovaly lidská práva stoupenců registrovaných i neregistrovaných církví. Ostatně i sám žalovaný na straně 11 svého rozhodnutí konstatoval, že situace křesťanských náboženských menšin v Číně je obecně problematická. Není tedy zjevné, proč krajský soud při jejím posuzování věří prohlášením samotných čínských státních orgánů.

pokračování

[35] V čem se nyní posuzovaný případ liší od případu stěžovatele v rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, je skutečnost, že nynější stěžovatel popisoval, že byl již v době svého pobytu v zemi původu vystaven aktům pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu: *Pronásledováním se rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.*

[36] Citované ustanovení je provedením článku 9 odst. 1 a 2 kvalifikační směrnice, kterou zákon o azylu provádí a podle níž, *[a]by bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být*

a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo

b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání:

a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí; (...).

[37] Stěžovatel v pohovorech během řízení o udělení mezinárodní ochrany popsal, že se hlásí k Církvi Boha všemohoucího. Scházeli se tajně, policii se ale v březnu 2014 podařilo odhalit jedno domácí setkání věřících, jeho čtyři účastníky včetně stěžovatele zadržela a provedla domovní prohlídku. Odvezli ho na policejní stanici, kde jej velmi silně zbili rukama, pevnou složkou, tyčí a nakonec rozbitou láhví, z čehož má údajně jizvu na palci levé nohy. Poté ho po zaplacení pokuty propustili. Léčil se asi 20 dní. Následně byl propuštěn ze zaměstnání, protože mu jeho nadřízený řekl, že jeho víra způsobuje problémy i jemu. Poté, co učitelé od jeho dítěte pod nátlakem zjistili, že jsou on a jeho manželka věřící, obával se nového zatčení, protože učitelka informovala lidi z policejní stanice, kteří jej měli zatknout. Stěhoval se pak na různá místa i v rámci jiných provincií a nakonec se rozhodl odcestovat do ČR. Požádal o české turistické vízum vydané v belgickém zastoupení a následně přicestoval letecky linkou z Hongkongu přes Istanbul.

[38] Pokud k incidentu na policejní stanici a k navazujícím problémům v zaměstnání a následnému tvrzenému pokusu o zatčení skutečně došlo tak, jak je stěžovatel popsal, šlo by zjevně o akt pronásledování, a to přinejmenším tzv. pronásledování na kumulativním základě. Tento právní pojem obsažený v čl. 9 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice rozebral NSS například v rozsudku ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007 - 129, kde pro účely řízení o udělení azylu připomněl, že je „*v každém takovém případě nutno pečlivě posuzovat, zda konkrétní formy negativních reakcí žadatelova okolí dosáhly jednotlivě či ve svém souhrnu (kumulativně) takové intenzity, aby je bylo lze považovat za „opatření působící psychický nátlak“ ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu*“ (pozn. soudu: nyní jde o výše citovaný § 2 odst. 4). V rozsudku ze dne 14. 6. 2012, č. j. 6 Azs 4/2012 - 67, pak soud posuzoval situaci manželů, občanů Běloruské republiky, z nichž manžel byl dvakrát vyslýchán policií, která jej varovala, že by se měli s manželkou přestat účastnit opozičních aktivit a distribuovat letáky na opozičních mítincích, a v tomto směru byli varováni i svými zaměstnavateli. NSS k tomu ve vztahu k manželovi konstatoval, že „*stěžovatel v dané době čelil celé sérii ústrků, které ve světle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 61, publikovaného pod č. 1066/2007 Sb. NSS, samy o sobě sice nedosahovaly dostatečné intenzity či systematickosti, aby je bylo možné považovat za psychický nátlak, avšak správní orgány ani krajský soud se ve svých rozhodnutích nezabývaly tím, zda tyto útoky nedosahují požadované intenzity společně, tedy ve svém souhrnu, a zda se tedy v případě stěžovatele a) nejedná*

o tzv. pronásledování na kumulativním základě.“ (obdobně viz též rozsudek NSS ze dne 2. 5. 2019, č. j. 9 Azs 21/2019 - 70, který se týkal zbití na policejní stanici v Ázerbájdžánu).

[39] Je třeba odmítnout názor krajského soudu, že při incidentu na policejní stanici nešlo o akt pronásledování, nýbrž o individuální kriminální čin policistů, na který si měl stěžovatel stěžovat již v zemi původu. Krajský soud k tomu v bodě 26 uvedl, že „*měl-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany formou azylu v zemi původu v konkrétním případě potíže s policisty, nepůjde zpravidla o jev státní mocí vyvolaný, podporovaný, záměrně trpěný nebo úmyslně nedostatečně potlačovaný, tedy o pronásledování ve smyslu zákona o azylu. To platí tím spíše, nevyužil-li žadatel reálně dostupné prostředky v zemi původu nebo ustoupil-li od svého požadavku na to, aby zásah policie byl prošetřen (...). Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004-37, poubá nedůvěra občana ve státní instituce, zdůvodňovanou tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním činům, nelze podřadit důvodům pro udělení mezinárodní ochrany (...).*“ V bodě 38 pak doplnil, „*že sám žalobce uvedl, že jím popsane jednání policistů je i v Číně protiprávní (viz list číslo 47 soudního spisu), a proto žalobce měl tento protiprávní čin v zemi původu oznámit příslušným orgánům. Jelikož tak neučinil, nevyčerpal všechny reálně dostupné prostředky ochrany (přičemž tuto nečinnost nelze ospravedlnit nedůvěrou žalobce ve státní instituce), a proto nemůže nyní s úspěchem tvrdit, že se jednalo o akt státní mocí vyvolaný, podporovaný, záměrně trpěný nebo úmyslně nedostatečně potlačovaný (...).*“

[40] Takový přístup je nutno jasně odmítnout jako odporující zprávám o dodržování lidských práv, které jsou založeny ve správním spise. Například již zmiňovaná zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA o náboženské svobodě v Číně za rok 2015 na několika stranách obsáhle popisuje zprávy o aktech pronásledování a šikany, a to i za účasti policie, namířené vůči příslušníkům různých náboženských společenství. Není vůbec patrné, z čeho krajský soud čerpá své přesvědčení, že v případě stěžovatele nešlo o akt, který je součástí této státní politiky, nýbrž o individuální exces několika policistů, na který si měl stěžovatel stěžovat jiným čínským orgánům.

[41] Pokud by tedy stěžovatelova tvrzení byla věrohodná, nemá NSS pochyb, že by svou intenzitou šlo o akty pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu a čl. 9 odst. 1 a odst. 2 písm. a) kvalifikační směrnice. V jeho případě by tedy, na rozdíl od případu řešeného v rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, bylo možno konstatovat minulý akt pronásledování, který podle čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice „*je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpení vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.*“ Tyto podmínky by nicméně nebyly splněny tehdy, pokud by byl stěžovatel nedůvěryhodný, čemuž se věnuje další okruh kasačních námitek.

III. d) Nevěrohodnost stěžovatele

[42] Další kasační námitka se týká právě posouzení stěžovatelovy věrohodnosti. I podle názoru NSS ji jak krajský soud, tak předtím žalovaný posoudili nepřesvědčivě. Krajský soud označuje v bodě 38 rozsudku stěžovatelovo tvrzení o incidentu s policií za nevěrohodné. V tom odkazuje na stranu 24 rozhodnutí žalovaného a na bod 7 svého rozsudku, kde pouze rekapituluje rozhodnutí žalovaného, takže sám k nevěrohodnosti stěžovatele fakticky nic neřekl, pouze zopakoval závěry žalovaného, přičemž použil razantnější formulace než žalovaný, popřípadě je doplnil ironizujícími poznámkami, jak ukazuje například věta z bodu 2 rozsudku: „*Výše popsane brutální násilí však na těle žalobce **kupodivu** nezanechalo žádné trvalé následky, žalobce vzdor tvrzenému bití*

pokračování

knihou do hlavy a silnému bití ostrou tyčí do hrudi neměl otřes mozku ani zlomené žebro či jinou kost v těle, vyvázl pouze s podlitinami a na palci levé nohy má jizvu od střepu ze zmíněné pívni láhve.“ (zvýraznil NSS)

[43] Žalovaný na několika místech svého rozhodnutí vyjadřoval pouze dílčí pochybnosti o stěžovatelově azylovém příběhu, z těchto pochybností však nedovodil jeho celkovou nevěrohodnost. Ke klíčové otázce, zda vůbec byl členem Církve Boha všemohoucího, uvedl neurčitě na straně 14 svého rozhodnutí, že to „nelze zcela vyloučit“. Co se týče věrohodnosti stěžovatelova popisu zadržení policií a následného bití, nejprve z něj na straně 16 vycházel jako z faktu a uvedl, „že k tomuto incidentu došlo dva roky před odjezdem jmenovaného z vlasti a podáním žádosti o mezinárodní ochranu v ČR, a nelze zde sledat konkrétní příčinnou souvislost těchto kroků. Jednalo se navíc o jediný konkrétní incident, který žadatel ve své vlasti, jak vyplynulo z jeho výpovědi, měl, a přestože nelze pominout, že jednání policistů vůči žadateli překročilo akceptovatelnou míru a šlo zcela evidentně o porušení služebních povinností i zákona z jejich strany, jednalo se o jediný konkrétní incident, kterému tento v zemi svého původu čelil.“ Vzápětí však žalovaný důvěryhodnost tohoto příběhu zpochybnil, když na téže straně uvedl: „Nad rámec výše uvedeného správní orgán uvádí, že obledně tvrzení jmenovaného o jeho zadržení má určité pochybnosti, a to zejména s ohledem na jeho vyjádření, že byl několik hodin ze strany policistů velmi silně bit rukama do tváře, dále byl jakousi složkou v tvrdých deskách bit do hlavy, ostrou tyčí byl bit do brudníku a mělo do něho být kopáno a nakonec o jeho nobu měli policisté rozbít láhev od alkoholu, až mu tekla krev, aby posléze uvedl, že z tohoto několikahodinového mučení vyvázl pouze s podlitinami, na které mu lékař dle žadatelova vyjádření předepsal ‚nějakou vodičku a nějaké tabletky‘ a on se pak sám léčil na ubytovně v místě, kde pracoval. Pokud by jmenovaný byl skutečně vystaven tak dlouhodobému a hrubému zacházení, o čemž se snaží správní orgán přesvědčit, jistě by pak dle názoru správního orgánu jeho zranění byla natolik vážná, že by byl tento nucen vyhledat odbornou lékařskou pomoc opakovaně, nikoliv pouze jednou, popřípadě by si tato zranění vyžádala i několikadenní hospitalizaci. Správní orgán tak dospěl k závěru, že žadatel pouze využil uvedených znalostí o problematice pronásledování příslušníků některých náboženských menšin v Číně, aby svými tvrzeními následně vygradoval svůj azylový příběh a vytvořil údajné obavy z návratu do vlasti, přestože on sám ve skutečnosti ve své vlasti obrožen nikdy nebyl.“ Takové posouzení je vnitřně rozporné, neboť nejprve žalovaný bere stěžovatelův popis jako fakt a dospěje k právně chybnému (viz předchozí část rozsudku) závěru, že o pronásledování nešlo, vzápětí „nad rámec“ těchto závěrů zpochybní samotnou pravdivost stěžovatelova popisu incidentu, toto zpochybnění však neopře o žádné faktické informace, nýbrž jen o svůj pocit, jak by se asi stěžovatel ve skutečnosti léčil, kdyby byl na policejní stanici bit. Nakonec na téže straně dospěje k závěru, který jako by vycházel z toho, že stěžovateli neuvěřil vůbec nic: „Žadateli objektivně nikdo nebránil v jeho víře, respektive jejím vyznávání, nedošlo u něho k žádnému obrožení či porušení svobody jeho vyznání, ale ani k obrožení jeho zdraví, života, osobní svobody či jiných jeho základních lidských práv.“ Doslova totéž pak zopakoval na straně 24, na kterou odkázal krajský soud. Takové posuzování, byť dvakrát doslovně zopakované, je vnitřně rozporné.

[44] Stěžovatelovu celkovou nevěrohodnost pak dovozoval žalovaný z toho, že v žádosti o turistické vízum do České republiky uvedla cestovní agentura se stěžovatelovým vědomím nepravdivé informace, které se týkaly jeho vzdělání, pracovního zařazení, místa práce a adresy. Nepravdivé skutečnosti uvedl nejprve při podání žádosti o turistické vízum a poté již na území ČR vůči cizinecké policii na Letišti Václava Havla Praha a na jejich nepravdivost jej upozornil až žalovaný v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany. Podle strany 12 rozhodnutí žalovaného takový postoj „značně snižuje jeho věrohodnost i ve vztahu k jeho dalším tvrzením stran skutečných důvodů odchodu z vlasti, příchodu do ČR a požádání zde o mezinárodní ochranu.“

[45] Takovou úvahu je třeba odmítnout s odkazem na body 44 až 48 rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, kde bylo uvedeno: „Nevěrohodnost stěžovatele by bylo možno založit na otázce

jeho deklarované příslušnosti k církvi či na okolnostech údajných incidentů, které údajně vedly k jeho odchodu ze země původu (...). Z ničeho však neplyne, že by jej bylo možno označit za nevěrohodného pouze na základě uvádění nepravdivých skutečností v souvislosti se snahou vycestovat ze země původu. Takový závěr by bylo možno postavit leda na značně zkratkovité úvaze, že kdo lže jednou, lže vždycky. Taková úvaha však zcela odliší od kontextu prvního uvádění nepravdivých údajů. Stěžovateli je totiž možno přitakat, že je pochopitelné, pokud v žádosti o vízum neuváděl takové údaje, které by vedly k jejímu zamítnutí, a tedy k nerycestování ze země původu. Je i pochopitelné, že stejně postupoval, dokud nebyl fakticky i právně na území ČR. Jeho nevěrohodnost tedy nelze založit ani jen na tom, že nepravdivé údaje obsažené v žádosti o turistické vízum zopakoval i při přeletu do Prahy. (...) Stejně tak nelze jeho nevěrohodnost založit na tom, že mu trvalo několik dní, než docestoval z Prahy do zařízení žalovaného v Zastávce u Brna.“ Určitou relevanci by naopak mohl mít způsob, jakým se stěžovatel dostal do České republiky a následně do přijímacího zařízení v Zastávce u Brna. K nim ovšem NSS uvedl: „Pokud tím chce žalovaný naznačit, že by stěžovatel mohl pro Českou republiku představovat například bezpečnostní riziko, a má v tomto směru informace, které nechce promítnout do samotného správního rozhodnutí, je třeba připomenout, že odůvodnění správního rozhodnutí musí být založeno na racionálních důvodech, nikoli na náznacích a čtení mezi řádky, neboť takové rozhodnutí je pak nutně nepřezkoumatelné. Má-li tedy žalovaný informace, například od bezpečnostních služeb, že by stěžovatel mohl představovat bezpečnostní riziko, což by pochopitelně mělo skutečný vliv na jeho celkovou věrohodnost, je nutno, aby tyto své informace do rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany promítl způsobem, který neobroží bezpečnostní zájmy České republiky a zároveň umožní soudní přezkum jeho rozhodnutí (...).“ Dále zde bylo v bodě 49 připomenuto, že nevěrohodnost stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu sám o sobě nezpůsobuje ani fakt bezproblémového vycestování ze země původu.

[46] Žalovaný i nyní ve svém rozhodnutí zdůrazňuje právě podezřelou bezproblémovost stěžovatelova vycestování ze země původu, organizovanost příjezdu skupiny čínských křesťanů do ČR a jejich přesunu do Zastávky u Brna. Konkrétně na straně 11 uvedl, že „nemůže především pominout skutečnost, že výše jmenovaný přicestoval do ČR zcela zjevně v rámci organizované skupiny dalších svých spoluobčanů, jeho údajných souvěrců, které však dle jeho vyjádření nikdy dříve neznal.“ Na straně 12 pak zdůraznil, že čínské orgány vydaly stěžovateli bez jakýchkoli problémů cestovní pas s biometrickými údaji, a dodal: „Žadatel rovněž nebyl ochoten sdělit správnímu orgánu žádné podrobnosti o konkrétních osobách, které mu uvedené vízum zajistily a které jej rovněž nasměřovaly do přijímacího střediska Zastávka u Brna, kam bezprostředně po svém příjezdu do ČR odjel požádat o mezinárodní ochranu. (...) V případě žadatele i ostatních jeho údajných souvěrců, kteří dle svých slov (až na výjimky) nikdy předtím neopustili zemi svého původu, natož asijský kontinent a nekomunikovali žádným cizím jazykem vyjma čínského, je dle správního orgánu naprosto vyloučeno, aby bez vnější pomoci přicestovali do ČR a dokonce až do Zastávky u Brna.“ Na straně 13 pak uvedl: „Rovněž skutečnost, že uvedená skupina čínských státních příslušníků, zahrnující i žadatele, přicestovala do ČR výhradně v období od července 2015 do srpna 2016, a nikdy předtím ani poté, přestože všichni bez výjimky hovořili o dlouhodobém pronásledování jejich různých náboženských skupin a skutečnosti, že se mezi sebou před příchodem do vlasti neznali, svědčí o jasné organizovanosti příchodu jmenovaných do ČR a skutečnosti, že se nejednalo o individuální odchody konkrétních osob, které ze své vlasti měly utíkat zcela spontánně pod vlivem vnějších okolností, konkrétně z důvodu tvrzených obav kvůli svému náboženskému přesvědčení, ale o zorganizovanou akci třetích osob, o jejíž důvodech a motivech lze pouze spekulovat.“ Z těchto citací je patrné, že jejich výsledkem není jasný závěr žalovaného, nýbrž pouze určité náznaky toho, že stěžovatelův příchod byl organizován kýmisi, kdo dokázal zajistit i vydání čínského pasu s biometrickými údaji a bezproblémové opuštění Číny přes hongkongské letiště, tedy „jedno z nejlépe strážných a kontrolovaných míst“, jak je uvedeno na straně 17 správního rozhodnutí.

[47] Úvahy žalovaného jsou doslovně stejné jako ty, které NSS posuzoval v rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, liší se pouze čísla stránek a jméno letiště (v citovaném rozsudku bylo

pokračování

za „jedno z nejlépe střežených a kontrolovaných míst“ označeno letiště v Pekingu, nyní je tak označeno letiště v Hongkongu). Na základě výše citovaných úvah NSS v bodě 50 posoudil úvahy žalovaného takto: „Jinak řečeno, indicie obsažené v rozhodnutí žalovaného a týkající se bezproblémovosti a údajné organizovanosti stěžovatelova odchodu z Číny mohou skutečně naznačovat, že stěžovatel fakticky není v zemi svého původu pronásledováním obrožen či dokonce že jeho odchod byl organizován z důvodů, které by udělení mezinárodní ochrany vylučovaly. V nynější podobě jsou však v rozhodnutí žalovaného uvedeny pouze v podobě indicí a nedorečených náznaků, které nelze soudně přezkoumat. Rozhodnutí žalovaného je v tomto ohledu stiženo vadou nepřezkoumatelnosti a již z toho důvodu je měl krajský soud zrušit.“ Tyto závěry jsou plně přenositelné i na nyní posuzovaný případ.

III. e) Doplnková ochrana

[48] Ve své poslední kasační námitce stěžovatel polemizuje s názorem žalovaného, že mu v případě návratu do Číny nehrozí žádné nebezpečí z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR, a že tudíž v jeho případě nejsou naplněny důvody pro udělení doplnkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Podle něj platí:

(1) *Doplnková ochrana se udělí cizinci, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jebož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu brožilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jebož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*

(2) *Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje*

a) *uložení nebo vykonání trestu smrti,*

b) *mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,*

c) *vážné obrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo*

d) *pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

[49] Stěžovatel spatřuje důvody pro udělení doplnkové ochrany v tom, že překročil povolenou dobu pobytu v zahraničí a že byl neúspěšným žadatelem o mezinárodní ochranu, což by se mohly čínské orgány dozvědět, ostatně případ celé skupiny tzv. čínských křesťanů byl široce medializován.

[50] Stejně jako v rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77 je třeba zkritizovat, že ze správního spisu neplyne, že by žalovaný shromáždil jakékoli podklady, jež by se zabývaly postavením čínských občanů, kteří překročili povolenou dobu pobytu v zahraničí, či konkrétněji postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny. Na stranách 25 a 26 rozhodnutí uvedl, že pokud měly čínské státní orgány o stěžovatele jakýkoli zájem, mohly jej zatknout již před jeho odjezdem; že mohly požádat české orgány o jeho vydání; a že neexistují žádné důkazy o špatném zacházení s neúspěšnými žadatelí o mezinárodní ochranu po jejich návratu do Číny. Není zde však odkaz na žádný konkrétní podklad, který by se zabýval postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny, tím méně pak postavením žadatelů žádajících z důvodu náboženského pronásledování.

[51] V tomto směru dokazování doplnil až krajský soud, který při jednání dne 25. 2. 2019 doplnil důkazy o zprávu Ministerstva zahraničních věcí ze dne 17. 6. 2015. Z ní v bodě 53 dovodil, že „čínská legislativa neumožňuje trestání neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří se do Číny vrátí, Čína nepostihuje ekonomické uprchlíky, přičemž nelze vyloučit, že k omezení základních práv či k případnému zadržetí může dojít pouze v případě pravých politicky motivovaných žadatelů a také

žadatelů z řad národnostních menšin – hlavně pak Ujgurů‘ (žalobce přitom nepatří ani do jedné z uvedených skupin). Žádné konkrétní případy však ve zprávě uvedeny nebyly.“ K tomu je třeba z této zprávy založené na č. l. 110 spisu krajského soudu ocitovat, že tato zpráva také připouští, že „k omezení osobních svobod a práv může dojít i u neúspěšných žadatelů, kteří jsou evidentně motivováni ekonomickou situací, nicméně jako pravý důvod uvedli příčiny politické (např. příslušnost k Falun Gong)“. Pokud se krajský soud domníval, že stěžovatel ve skutečnosti žádal o mezinárodní ochranu z ekonomických důvodů (bod 63 rozsudku) a pouze předstíral důvody příslušnosti náboženskému společenství, není zjevné, proč ze zprávy neocitoval i tuto pasáž, která se zabývá zcela obdobnou situací údajných stoupenců Falun Gong. Zejména pak doplnění této zprávy v řízení před krajským soudem nemůže v rámci soudního přezkumu napravit nedostatek odůvodnění samotného rozhodnutí žalovaného. Za této situace je nutno konstatovat, že závěr žalovaného není opřen o žádná skutková zjištění, je pouhým nepodloženým názorem a nemůže být aprobován.

[52] K přesvědčivosti a srozumitelnosti odůvodnění rozhodnutí žalovaného k otázce naplnění důvodů doplňkové ochrany nepřispívá ani to, že je sice zdánlivě rozsáhlé, tato rozsáhlost je však způsobena především tím, že na stranách 20 až 23 žalovaný prakticky doslovně opakuje rekapitulaci stěžovatelových vyjádření a svých vlastních posouzení ze strany 8 až 11. Tato skutečnost však nebyla napadena nyní posuzovanou kasační stížností, proto ji NSS zmiňuje pouze nad rámec důvodů rozhodnutí.

[53] Závěrem lze pouze podotknout, že i posouzení důvodnosti udělení doplňkové ochrany samozřejmě závisí z velké části na tom, zda ve stěžovatelově případě nejsou dány důvody, které by způsobovaly jeho celkovou nevěrohodnost. Takové důvody se však dosud promítly do příslušných pasáží rozhodnutí žalovaného pouze v nepřezkoumatelných náznacích, jak bylo rozebráno výše.

IV. Závěr a náklady řízení

[54] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud zatížil svůj rozsudek jednak vadou řízení spočívající v neprovedení navrhovaných důkazů a jednak nesprávným posouzením povahy aktů pronásledování ze strany státní moci, jimž byl stěžovatel vystaven v zemi původu, a posouzením otázky důsledků toho, že příslušníci této církve mohou nebezpečí trestního stíhání minimalizovat, pokud budou své náboženství vykonávat tajně. Rozhodnutí žalovaného pak bylo stíženo jednak stejně nesprávným posouzením těchto právních otázek výkladu § 12 písm. b) zákona o azylu a jednak nepřezkoumatelností plynoucí z toho, že žalovaný dospěl k závěru o stěžovatelově nevěrohodnosti převážně na základě tvrzení, která byla buď irelevantní (uvádění nepravdivých údajů v žádosti o turistické vízum), nebo zůstala v úrovni náznaků a spekulací nemajících oporu ve správním spisu (organizovanost odchodu tzv. čínských křesťanů do ČR). Jeho posouzení klíčového incidentu na policejní stanici je vnitřně rozporné. Dostatečně podložená není ani úvaha žalovaného o neexistenci hrozby vážné újmy po případném návratu stěžovatele do země původu. I pro tyto vady měl krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

[55] Z výše uvedených důvodů soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil.

[56] Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.], soud zrušil i rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

pokračování

[57] Podle § 110 odst. 3, věty druhé, s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu krajského soudu ani Nejvyššího správního soudu ovšem nevyplývá, že by stěžovateli v řízení o kasační stížnosti či v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly. Stěžovatel neměl náklady se zaplacením soudního poplatku, neboť věci mezinárodní ochrany jsou od něj osvobozeny podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Neměl ani náklady spojené s právním zastoupením, neboť v řízení před krajským soudem zastoupen nebyl a v řízení o kasační stížnosti mu byl advokát ustanoven podle § 35 odst. 10 s. ř. s. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.), nikoli žalovaný. Stěžovateli tak žádnou náhradu nákladů řízení před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem nelze přiznat.

[58] Ustanovený zástupce stěžovatele nečinil ve věci žádný úkon, tudíž nemá nárok na odměnu ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. září 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu